

Tankar runt olika sätt att stärka dalskans ställning i Mora, Orsa, Ore, Våmhus, Sollerön, Våmhus

Den 13 november 2021 samtalade några personer om dalskans ställning och vad som kunde göras för att om inte fler så åtminstone inte färre skulle tala dalska med varandra i framtiden. Datoriserade kurser var ett förslag som togs upp och försök att nå dem som förstår dalska men som känner sig osäkra när det gäller att tala dalska var ett annat.

Tre personer bestämde sig för att träffas för att tala vidare runt frågan ”Hur ska dalskans ställning stärkas?” Efter bollande av olika idéer enades om nedanstående förslag till att driva denna fråga. Nedan finns förslagen, som delas upp i syfte och målgrupp beskrivna. Notera att detta är ett förslag. Ytterligare punkter kan läggas till och kanske ska någon tas bort.

Det finns flera imponerande verk om dalska och det går att få tag på dem och att läsa dem på biblioteken. Texter på dalska finns i bland annat Mora Hembygdslags årsskrift Missmårn.

Syfte – Hur ska dalskans ställning stärkas?

Ju fler som talar dalska desto starkare blir den. Flera olika sätt finns och det ena utesluter inte det andra.

- Anordna kurser

- Digitaliserade kurser

Det finns digitaliserade kurser som är användbara för i princip vilket språk som helst. Dessa kurser kan laddas ner i någon dator. Det finns flera frågor som måste få svar innan man går vidare med denna idé.

* Vad kostar det att använda ett sådant program? Hur varierar priset med antal användare?

* Vilka målgrupper når man med en digitaliserad kurs?

* Måste en version/databas av en datoriserad lösning tas fram för varje dialekt av dalskan som ju varierar från socken till socken och från by till by?

* Vilka operativsystem ska digitaliserade kurser kunna köras på?

* Finns det tillräckligt många personer som är villiga att bygga upp nödvändiga databaser?

* Hur många ord skulle behövas för att kursen skulle vara meningsfull? Kan det delas upp i

olika teman som gradvis utökas?

* Sannolikt orealistiskt att i egen regi ta fram annat än mycket rudimentär nödvändig programvara?

- Kurser i form av studiecirkel

Med stöd från studieförbund kan studiecirkel anordnas för dem som inte vare sig förstår eller talar dalska.

* Någon måste ta fram en struktur för de sammankomster som ska ingå.

* Möjligt att studiecirkel anordnas i nästan varje by vilket ger utrymme för att alla olika dialekter.

* Med hjälp av digital teknik behöver deltagare inte nödvändigtvis vara närvarande i en och samma lokal.

- Anordna studiecirkel för dem som förstår men känner sig osäkra att tala dalska.

En studiecirkel för osäkra har sedan en tid bedrivits i en Moraby och försök att starta en till pågår. En ledstjärna för både ledare och deltagare i sådan studiecirkel är att aldrig oombedd rätta vad någon säger. Ungefär samma punkter som vid studiecirkel för nybörjare.

- Samla texter skrivna på dalska

* Ta reda på hur mycket som finns digitalt i äldre nummer av Missmårn och göt en förteckning över dem

* Uppmana de som har texter på dalska i sin dator att höra av sig.

* Uppmana att de som kan dalska skriver kortare eller längre texter om i princip vad som helst.
Vardagssysslor idag är mycket intressanta för kommande generationer.

- Memory-spel

I Älvdalen har man tagit fram ett memoryspel för barn. Sådana spel kan vara roliga och lärolika för både ung och gammal, för dem som talar dalska flytande och de som är nybörjare. Kanske finns något som Älvdalen kan tänkas bidra med på ett eller annat sätt?

Målgrupper för verksamheter för att stärka dalskan

Nedan finns några tänkbara målgrupper att tänka på för att stärka dalskan. All verksamhet ska vara öppen för alla.

- Vill tala dalska men törs inte
- Väcka intresse hos personer som inte ens vet att språket dalska finns
- Diskussionsgrupper för olika intresseområden för dem som kan tala dalska, i alla fall något så när
- Äldre som vill ha någon att tala dalska med
- Intresserade utanför socknarna där man mer eller mindre ofta talar dalska, inom Sverige och utomlands
- Språkinstitutioner vid universitet i Sverige och utomlands.

Hälsningar

Gerd Jansson

Eva Olander

Annika Rullgård